

Krúdy Gyula: A RÁKÓCZI-TORONY CSÓKÁI

Nemrégiben Podolinban jártam, ahol Magyarország egyik legrégebb kolostora áll a sebesvízű Poprád mellett. Hajdanában sokat jártam ezen a tájon, az öreg kolostor iskolapadjait is segítettem feketére koptatni. Nini, mintha semmi se változott volna azóta, amióta itt jártam. Talán csak a kolostor lett vénebb, de a Poprád, amely egyetlen a magyar folyók között, amelyik kifelé folyik az országból – még pedig a Kárpátokon keresztül, – a Poprád a régi. Gyors folyása láttára mindjárt eszembe jut a gyerekkoromban hallott közmondás: a Poprád a legszorgalmasabb szepességi kereskedő, mert örökké útban van. Nyáron pirospöttyes pisztrángot, télen pedig havas jégtáblákat szállít gyors vizén Lengyelország felé.

A Poprád félkörben folyja körül a régi kolostort és amint folyását követem, egyszerre csak feltűnik a kolostor keleti szárnyán a híres vörös torony. Ott áll a régi torony félig a víz fölé hajolva, havas derekából kipiroslanak a téglák, üres ablakán bedúdol a szél. A torony havas fedele ma is, mint régen, tele van fekete csókával. Ahány csóka van az egész Szepességben, az mind a vörös torony tetejére jár megpihenni. Fekete tőlük a toronytető, ki és beröpdösnek az üres ablakokon, mintha csak keresnének valakit, aki egyszer itt lakott és nekik jó barátjuk volt.

Néhány száz esztendővel ezelőtt II. Rákóczi Ferenc fejedelem volt a torony lakója.

Úgy történt, hogy a fejedelem a bécsújhelyi fogságból menekült a lengyel határ felé. Bécsújhelytől nagyon messzire van a lengyel határ. A fejedelem alól már kidőlt a paripa, kísérői el-elmaradoztak. Fáradtságtól, téli hidegtől elcsigázottan, betegen érkezett az álruhás fejedelem a podolini határba. Csupán hűséges diákja, Bezerédi volt már a kíséretében. A diák is alig bírt állani a lábán. A távolban feltűnt a régi kolostor az alkonyatban és a fejedelem kétségeskedve fordult a diákhoz:

– Betérjünk a kolostorba, diák? Hátha ellenségeim laknak a falak közt, akik ismét fogságba ejtenek?

Bezerédi elgondolkozva nézett a kolostor felé. A kolostor felett rengeteg sok fekete csóka keringett, röpdösött. A falak tetején is százával ültek.

– Majd én megnézem közelebbről a kolostort, nagyságos fejedelem, – ajánlkozott a diák, – nyomban visszatérek.

A diák elsietett, kikémlelte a kolostor környékét és alig negyedóra múlva gyorsan visszatért.

– Uram, különös dolgot tapasztaltam. A jámbor szerzetesek éppen azzal foglalkoznak, hogy eledelt osztanak szét a csókák, varjúk és a tél egyéb sínylődő madarai között. Azért van annyi madár a kolostor körül.

– Akkor nem lehetnek azok rossz emberek, – mormogta a fejedelem és megindult a diákkal a kolostor felé.

A fejedelem nem csalódott föltevésében. A jámbor papok nagy vendégszeretettel fogadták házuknál Rákóczi Ferencet és a nagyszakállú házfőnök büszkén mutatott a megtermett, szélesvállú növendékére:

– Nagyságos fejedelem, itt mi valamennyien fegyverforgató emberek vagyunk. A kolostor falai is elég erősek. Nyugodtan hajthatod le fejed fedelünk alatt. Megóvunk minden bajtól.

A fejedelem nyomban mély álomba merült.

Reggelre ébredve, amint kitekintett az ablakon, ezer meg ezer csókát, varjút látott a torony környékén röpködni. Szinte fekete volt tőlük a torony fala. Amikor pedig a fejedelem kinyitotta az ablakot, a madarak nyomban odatelepedtek az ablak párkányára. A bátrabbak berepültek a szobába és a fejedelem vállára telepedtek.

A szobába lépő házfőnök megjegyezte:

– Ilyenkor kapják reggeli eledelüket a madarak. Azért olyan türelmetlenek. A fejedelem ezentúl reggel, este maga etette a csókákat és megtudta azt, hogy egyik-másik öregebb csókának már neve is volt a kolostorban. A madarak megértették a nevüket.

Egy reggelen, mielőtt a fejedelem fölébredt volna, a házfőnök benyitott a toronyszobába.

– Nagyságos fejedelem, ma hiába keresed a csókákat. Kora hajnalban útra keltek mind a legöregebb csóka, a Prikulics vezetése alatt.

– Mi lehet ennek az oka? – kérdezte a fejedelem.

– Ennek az lehet az oka, hogy valahol a környéken vagy tűzvész, vagy csata volt. Odamentek a madarak.

– Tehát ellenség jár a tájon?! – kiáltott fel a fejedelem. Az öreg házfőnök némán bólintott.

– Továbbmenekülök tehát, – szolt a fejedelem – nem akarok az ellenség kezébe kerülni, mert reám a magyar nemzet szabadságának megváltása vár.

Még abban az órában elhagyta hűséges diákjával a barátságos kolostort és álutakon menekült Lengyelország felé.

Amikor diadalmas seregével később visszatért a fejedelem, nem feledkezett meg a podolini barátokról.

Tíz hordó hegyaljai bort küldött nekik ajándékba a Rákóczi-család pincéjéből.

Podolinban pedig azután is ott üldögéltek a fekete csókák a vörös torony tetején. Mintha csak azt várnák, hogy a fejedelem visszatér és szüksége lesz rájuk.

Az öreg barát, aki nekem ezt a történetet elmondta, még hozzáfűzte:

– A podolini csókák nem hiába vártak. Egy napon üres volt a torony, a csókák elutaztak. Ez akkor volt, mikor a fejedelem hamvait néhány év előtt Kassára hozták.

Azt mondják, hogy odamentek a csókák azon a napon.